І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 74. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 17-го КВІТНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, APRIL 17, 1975 No. 74. VOL. LXXXII.

ДВІ ПЕРЕДОВІ ОКРУГИ УНС В КАНАДІ, ТОРОНТОНСЬКА І НІЯГАРСЬКА, ВІДБУЛИ РІЧНІ ЗБОРИ

Василь Дідюк

Петро Дяків

З кінцем минулого місяця, в суботу і неділю 29 і 30-го березня, дві передові Округи Українського Народного Союзу, Торонтська і Ніягарська, відбули свої річні загальні збори, вислухали звітів, вибрали Управу та намітили плян праці на майбутнє. На голову Округи в Торонті був обраний головний радний і обласний організатор Василь Дідюк, а на голову Ніягарської Округи переобрано Петра Дякова.

Збори Торонтонської Округи УНС

Торонто (М. П-юк). — Річні загальні збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Торонтонської Округи відбулися в суботу 29 березня, в залі Інституту св. Володимира, при 620 Спадайна евеню. Участь в зборах взяли члени Окружної Управи, урядовці Відділів і конвенційні делегати від поодиноких Відділів УНС. Присвними на зборах, як почесні гості в Президії зборів, були: головний контролер мгр. Іван Гевриќ, головна радна пані Текля Мороз з Монтреалю і головний радний та обласний організатор Василь Дідюк.

Згідно з програмою, зборами проводила Президія у складі: В. Дідюк — предсідник і М. Поранюк — секретар. Звіт з праці за останню каденцію подали: В. Дідюк, як заступник голови Управи Окружного Комітету в заступстві хворого д-ра Осипа Бойка, голови Окружної Управи; М. Поронюк — секретар і Я. Бурій — скарбник.

Після звітування відбулася дискусія, в якій забирали слово: І. Курман, Б. Зорич, М. Мота, М. Ополько, Е. Бурій, В. Дідюк, В. Шаран, М. Проданик, М. Поронюк і ін. Дискусія заторкала організаційну ситуацію в праці Торонтонської Округи і співвідношення між Окружною Управою та Головним Урядом УНС.

Праця Окружної Управи в попередній каденції, хоч і не вільна від деяких труднощів і перепон, провадилась в аспекті координації і активности Відділів, зв'язків з членством і громадою, організації нових членів, популяризації УНС і влаштовання імпрез.

Управа відбула п'ять ширших засідань з представниками Відділів Округи та ряд засідань самої Окружної Екзекутиви. Перше таке засідання присвячене було виготовленню „Тез пляну пра-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Тимко Бутрій обраний на голову Окружного Комітету Відділів УНС Басейну Твердого Вугілля

Михайло Гентош

Тимко Бутрій

Магоной Сити, Па. — Тимко Бутрій очолив нову управу Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Басейну Твердого Вугілля у висліді виборів під час річних загальних зборів, які відбулися тут в неділю, 13-го квітня, в залі української католицької церкви св. Миколая. В зборах взяло участь 15-ох представників Відділів: 9 в Ст. Клер, 78 в Майнерсвіл, 164 в Бервик, 242 у Фреквил, 305 в Магной Сити, 382 у Фреквил. Головним промовцем під час зборів був головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір.

Крім Т. Бутрія до управи були обрані: Йосип Чабан і Єлисавета Сенькович — заступника голови; Гелен Словік — секретар, Адольф Словік — скарбник. Контрольна комісія: Іван Кудрич, Йосип Сидор і Геррі Гайдамака; Іван Петрунцьо — організатор.

Присутні одноголосно через аклямацію вибрали дотеперішнього голову Округи та чільного довголітнього організатора Михайла Гентоша на почесного голову Округи. М. Гентош відмовився від номінації, заявляючи, що Округу повинна очолювати молодша людина. На вступі до своєї промови, головний предсідник Й. Лисогір відмітив заслуги М. Гентоша, особливо його організаційні успіхи, які у великій мірі причинилися до цього, що Округа Басейну Твердого Вугілля перевищила свою квоту в 1974 році, здобуваючи 152 нові члени. Іван Петрунцьо сам зоргані-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗСА мусять залишитись сильною мілітарною потугою — заявив президент Форд

Вашингтон. — Президент Джералд Форд, промовляючи у вівторок, 15 квітня, на конференції Дочок Американської Революції, закликав Конґрес і американський народ не допустити до того, щоб ЗСА перестали бути мілітарною потугою. Він наталврував тих законодавців і громадян, які пропонують зменшити оборонний бюджет. „Наше існування як нація може залежати від збереження мілітарного балянсу в світі" — сказав Президент. Він знову повторив своє твердження, що „відпруження" із Совєтським Союзом можливе тільки тоді, коли Америка буде мілітарно сильна. Для ЗСА та держав Організації Північно-Атлантійського Договору (НАТО) конечно треба зберегти балянс із державами Варшавського Пакту не тільки в стратегічній атомовій зброї, а також у конвенційній зброї. Президент Форд обіцяв, що ніколи не представить Конґресові оборонного бюджету, який надавав би військову перевагу комуністичному блькові і закликав всіх законодавців, не зважаючи на партійну приналежність, зложити таку саму обіцянку. Він сказав, що „не зважаючи на те, чи нам це подобається, чи ні, ми є потужною силою" і тому не можемо не додержати наших зобов'язань, бо жадна інша країна вільного світу не спроможна перебрати нашої ролі.

Із Південного В'єтнаму евакуюють 5,000 американців

Вашінгтон. — Державний секретар Генрі Кіссінджер у вівторок, 15 квітня, повідомив, що американській амбасаді в Сайгоні доручено зменшити число американських громадян в Південному В'єтнамі до „мінімального рівня". Речники Уряду та Конгресу заявили, що число американців буде зменшене із 6,000 до 1,000. Того самого дня секретар оборони Джеймс Шлесінджер сказав, що якщо комуністи захоплять цілий Південний В'єтнам, то 200,000 або навіть один мільйон південних в'єтнамців можуть бути вбиті. Кіссінджер і Шлесінджер закликали Конгрес схвалити для Сайгону 722 мільйони долярів військової допомоги, вимаганих президентом Джералдом Фордом. Але деякі члени Сенатської комісії для закордонних справ заявили, що Конгрес в ніякому разі не схвалить такої суми. Натомість ця Сенатська комісія схвалила пропозицію надати Президентові „резервовий фонд", який становив би 200 мільйонів долярів і міг би бути вжитий для евакуації американських громадян із Південного В'єтнаму, а також може і „обмеженого числа південнов'єтнамців", за допомогою американських вояків, але зазначили, що не буде масової евакуації південнов'єтнамців, як це пропонує Білий Дім. Сенатська комісія для закордонних справ зазначила, що із суми 200 мільйонів долярів велика частина могла б бути призначена на „гуманітарні цілі" в Південному В'єтнамі.

У КОРНЕЛ УНІВЕРСИТЕТІ ВІДБУВСЯ „УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ"

Бракпорт, Н. Й. (Марійка Соловей). — За вікном шаліла заверюха, явище небуденне в квітні. Ми стояли з подругою мовчки й приглядалися, як сильний вітер зривав сніг з дахів і насипав кучугури. А радіо ввесь час: „Не їдьте нікуди, коли нема крайньої потреби: деякі дороги заметені-замкнені; летовище нечинне; наука в школах відкликана". Що нам робити? Обіцяли друзям, студентам університету Корнел прибути на їхній „Український День" 5-го квітня, а їхати, значить наражатися на велику небезпеку. Не їхати — чи ж можна? Вони ж довший час приготовлялися, мають вже зобов'язання й видатки.

Рішили. Їхали чотири години, замість дві з половиною, авто часом повзалося, але при Божій допомозі прибули щасливо на місце, до Ітаки. І що Ви скажете? Там уже застали танцювальний ансамбль „Чайка" з Гамільтону, Канада (Микола Андрійчук, Бобик і Петро Дяків, Тимко Дисяк, Віктор Гласько, Анна Качмар, Андрій Комар, Леся Костюк, Марія Малаховська, Анна Мілкович, Ірена Шумило, Галина Сенчишак, Борис і Христина Шиян, Надя Шпікула, Нестор Силковський, Ярослав і Оля Ткачик, Розалія і Степан Вілюра) — з їх провідником Ярославом Клунем; з Ню Йорку танцюристку Раксоляну Вабюк, братів Романа і Лева Строцьких, Ярослава Білого, Ореста Русинка; співака Володимира Старосольського; бандуриста Маркіяна Комічака з Піттсбургу та танцюристів з Рочестеру: Ярослава й Катю Вірлів, Ярослава Петрика, Олега Крамарчука, — з Обирн Мирона Коваля. Нікого не бракувало, всі приїхали мимо дуже несприятливої погоди.

А серед цілого гурта увихаються Андрій Цегельський, голова Студентської Громади в Корнел, і Олександер Косенко, головні організатори, що неодну думу передумали, неодну нічку недоспали, стараючися, щоб все якнайкраще вийшло; бо оба вони такі, що вже як візьмуться за діло, то кладуть в нього цілу свою душу. Андрій їздив і до Ню Йорку й до Гамільтону та Рочестеру переговорювати з виконавцями, переводив численні проби на місцях. Сашко бігав за фондами від „Анни до Каяфи", переговорював з Інтернаціональним Клюбом та з грачами й диригентом оркестри. А ще треба гостей привітати, нагодувати, переночувати, та перед виступом зробити одиноку генеральну пробу приїзших виконавців з оркестрою.

П'ятнадцятичленна оркестра під батутою Григора Персона — це студенти Корнел, з яких тільки один українець — С. Косенко. Перед початком вистави оркестра виконала увертюру — в'язанку українських пісень, у добрій інструментації, а відтак приграла до усіх танків. Публіка тепло приймала їх гру.

Студентка Адріянна Тимяк, секретар Студентської Громади, подавала вже заздалегідь вичерпні повідомлення до української преси про програму вечора й запрошувала громадянство до численної участи. Тепер вона зайнята уложенням мистецької виставки, що приміщена при вході до їдальні. Там кераміка, вишивки, писанки, книжки.

На вечеру подавали борщ, холодець, вареники, голубці, підпеньки, узвар. Все приготовила кухня студентів господарського відділу Корнел, за приписами, що подали українські студентки. Панна Леся Гаврилик, у вишиваній

(Продовження на 3-ій стор.)

ШЕЛЄПІН „ВИЙШОВ" З ПОЛІТБЮРА

В середу, 16-го квітня, як це число „Свободи" вже було готове до друку на пресі, міжнародні пресові агенції — Ройтер, Юнайтед Пресс Інтернешенел та інші — подали за радіоповідомленням з Москви, що Александер Шелєпін, колишній шеф горезвісного совєтського КҐБ і тепер формально голова совєтських професійних спілок, „вийшов" з всесильного в Совєтському Союзі Політбюра, мовляв, „на власне бажання". Рішення прийняти „виступ" Шелєпіна з Політбюра винесено на пленарній сесії Центрального Комітету КПСС того ж таки дня, 16-го квітня. Як відомо, Шелєпін перед двома тижнями передчасно перервав свої відвідини в Англії в результаті добре зорганізованих протестів і демонстрацій, що їх влаштували проти нього зокрема українці, обвинувачуючи Шелєпіна за скритовбивства Степана Бандери, проф. Лева Ребета, як і злочини народовбивства в Україні.

Американські законодавці вислали мед Валентинові Морозові

Ню Йорк. — П'ять американських законодавців, сенатор Гарісон Вілліямс з Ню Джерзі, конгресмен Джордж Бравн з Каліфорнії, конгресмен Маріо Біаджі з Ню Йорку, конґресмен Джек Кемп з Ню Йорку та конґресмен Фердинанд Сант Джермейн з Ровд Айленд, прийняли в суботу 5 та в понеділок 7 квітня ц. р. делеґацію українських студентів ТУСМ-у і обіцяли вислати пакунки меду Валентинові Морозові. Цей мед Крайова Управа ТУСМ одержала від українського громадянства. Одержано 324 унції, які рівно розділено та запаковано в п'ятьох пакунках, що їх передано до канцелярій згаданих американських законодавців у Вашінґтоні. Згідно з повідомленням канцелярій сенатора та конґресменів ці пакунки враз з заявою в обороні Валентина Мороза були вислані до Владимирської тюрми в понеділок 7-го квітня 1975 р.

Крім цього, сенатор та конґресмени також обіцяли, що вони готові допомогти у переведенні різних акцій в обороні В. Мороза. Крайова Управа ТУСМ старається також доставити мед Моразові, домовляючися з американськими законодавцями, щоб вони закупили мед у висилкових агенціях в СССР — інформують з Крайової Управи ТУСМ в ЗСА.

Треба якнайближчих контактів між українцями — пропонує мґр Олег Яхно із Арґентини

Джерзі Сиіті. — Під час відвідин у „Свободі" та в Головній Канцелярії УНСоюзу у вівторок, 15-го квітня, мґр Олег Яхно, голова Товариства Українських Високошкільників у Арґентині (ТУВА), заявив, що конечно треба нав'язати якнайближчі контакти між українцями країн Південної Америки та українцями в ЗСА і Канаді. Тому він, відбуваючи тепер поїздку по деяких великих містах Америки і Канади, старається нав'язати контакти з різними українськими громадсько-суспільними установами, в першу чергу із українськими академічними організаціями. Крім того, він уповноважений Комітетом Оборони Валентина Мороза в Арґентині обмінятися думками з представниками комітетів оборони українських політичних в'язнів, які діють на терені ЗСА та Канади. У розмовах із представниками українських установ і організацій в цих двох країнах мґр Яхно пропонує застановитися над можливістю влаштування відвідин нашої молоді до держав Південної Америки, а також візит української середньошкільної та студентської молоді із Арґентини, Бразилії, Чіле, Венесуелі тощо в ЗСА і Канаді. Такий взаємний обмін скріпить зв'язки між нашою молоддю країн Південної та Північної Америки та допоможе їм розв'язувати спільні проблеми — сказав мґр Яхно під час відвідин у „Свободі". Гостя з Арґентини супроводив під час цих відвідин інж. Любомир Калинич.

Мґр Олег Яхно, уроджений в Коломиї 1937-го року, який в Буенос Айресі є співвласником експортного підприємства, поінформував, що протягом своєї теперішньої поїздки відвідав Торонто, Садбурі і Монтреаль в Канаді та — Вашінґтон, Чікаґо і нюйоркську метрополітальну округу в ЗСА. Він, між іншим, сказав, що з уваги на складну політичну ситуацію в Арґентині, українська спільнота в тій південноамериканській країні потерпіла економічно. Тому у розмовах із представниками українських організацій в ЗСА та Канаді він заторкає можливість встановлення стипендій для незаможних українських студентів Арґентини.

Інформуючи про життя українців у Арґентині, мґр Яхно зупинився зокрема над діяльністю Товариства Українських Високошкільників в Арґентині (ТУВА). В Арґентині проживає між 200 до 300 тисяч українців, головно в провінціях Місіонес, Чако та Буенос Айрес. Щодо Товариства Українських Високошкільників, то ця організація була заснована 3 роки тому і охоплює всіх випускників університетів, бо в Арґентині нема окремих українських товариств інженерів, лікарів, професорів тощо. Більшість українських професіоналістів-членів ТУВА — це молоді люди, уродженці Арґентини. Між ними відсотково найбільше інженерів і лікарів, які головним чином проживають в Буенос Айресі й околиці та в Кордобі, але деякі також живуть і в інших провінціях. Зареєстрованих українців - професіоналістів — коло 160. Головою ТУВА, як вже згадано, є мґр Яхно, заступниками голови — архітект Олесь Хам і фармацев Натолій Юрчук, а секретарем є інж. Юрій Іваник. Мґр Яхно висловив думку, чи не було б доцільним відбути деякі міжкрайові з'їзди українських професійних товариств таки в Арґентині, а не тільки в ЗСА чи Канаді. Такі з'їзди або конвенції дуже причинилися б до підтримки українського громадського життя в Арґентині, а також інших південноамериканських країнах, бо на з'їзди могли б також прибути професіоналісти із Бразилії, Чіле, Венесуелі тощо.

Мґр Олег Яхно плянує з Ню Йорку відлетіти до Каракас, Венесуеля, а опісля відвідати українські громади також в Ріо-де-Жанейро та Сан-Павльо в Бразилії. Звідтіль повернеться до Буенос Айресу.

Під час відвідин у „Свободі". Сидять (зліва): інж. Любомир Калинич, мґр Олег Яхно і ред. Василь Тершаковець.

Проф. Іван Телюк очолив Український Стейтовий Комітет 200-річчя Америки

Проф. Іван Телюк

Віллімантик, (М.Я.). — В суботу, 5-го квітня, відбулися тут піврічні збори Стейтової Координаційної Ради УККА, якими проводив голова місцевого відділу УККА Василь Головчак, а секретаріював Михайло Кльоц.

На зібранні обговорено ряд актуальних для Відділів УККА стейту Коннектікат питань, як: акція в обороні Валентина Мороза і других українських політичних в'язнів в СССР; справа імпрез в стейті; справа УНФ; зміни статуту на найближчому Конґресі УККА; 200-річчя Америки і подібне. На внесок д-ра Михайла Снігуровича створено Український Стейтовий Комітет 200-річчя Америки та обрано проф. Івана Телюка, члена Українського Крайового Комітету 200-річчя Америки, на голову цього Комітету. До Комітету, крім наведених, увійшли присутні на цьому зібранні: о. Андрій Назаревич, Михайло Тимків, Мирослав Стахів, Ярослав Гура, д-р Осип Теслюк, інж. Максим Коцур, Іван Гулич, Мирон Техльовець і Григорій Украна. Рішено, що до Комітету будуть кооптовані в міру потреби, ще й інші громадяни.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ КАРПАТСЬКОГО СОЮЗУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Щороку Карпатський Союз відзначає славетну дату проголошення самостійности Карпатської України. Так і цього року, в 36-ту річницю, Карпатський Союз влаштовує Святочні Сходини, на яких виступить один із найбільш видатних змагунів-спортовців з доповіддю про національно-освідомлюючу боротьбу в спортових клюбах, зокрема, у футбольному клюбі С.К. Русь. Головна Управа Карпатського Союзу запрошує українське громадянство на ці сходини, які відбудуться 20-го квітня 1975 року о 3-ій годині по полудні в приміщенні Українського Інституту Америки при 2 Схід 79 вулиця.

АКАДЕМІЧНИЙ ВЕЧІР УВУ У ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н. Дж. — Заходами Фундації Українського Вільного Університету тут відбудеться в неділю 20 квітня, о год. 7 вечора, в залі Української Централі, 240 Гоп евеню, академічний вечір УВУ. У програмі вечора доповіді: ректора УВУ проф. В. Янова: „Значення Симоненка в українській літературі", д-ра Валентини Калиник: „Українська жінка в сучасній Україні" та м-ра Імре Кардашинця: „Карпатська Україна в документах закордонної мадярської політики". Програмою керуватиме д-р О. Ничка. Після доповідей відбудеться дискусія.

Ню Йорк: Українська Вільна Академія Наук у ЗСА Літературознавча Секція відбуде в суботу, 19-го квітня ц. р. о год. 4-й по полудні в Будинку Академії при 206 Вест 100-та вулиця наукове засідання. Доповідь на тему: „Володимир Міяковський, як шевченкознавець" виголосить д-р Марко Антонович.

Філядельфія: Комісія людських прав при Архидієцезії КЦеркви у Філядельфії влаштовує у п'ятницю, 18-го квітня ц. р. о год. 8-й вечора в парохіяльній залі при 8320 Бруксайд ровд в Елкінс Парк вечір з трьома доповідями, які розглядатимуть різні аспекти українського життя. Доповіді виголосять: о. канцлер Михайло Федерович, проф. М. Лабунька і Андрій Міхняк.

Ню Йорк: Управа 2-го Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України відбуде в суботу, 19-го квітня ц.р. о год. 5.30 по полудні в залі Дому ОУВФ при 315 Схід 10 вулиця — свої річні загальні збори із звичайним порядком нарад. Теперішню президію Управи Відділу очолюють: Ярослав Косановський — голова і Евстахій Манацький — секретар.

Ню Йорк: 1-й Відділ Союзу Українок Америки влаштовує тут в неділю, 20-го квітня ц. р. від год. 8-ої рано до 2-ї по полудні (27 Схід 7-ма вулиця) напроти церкви св. Юра, передвеликодній базар. До набуття, вишивки, писанки, кераміка тощо. Печиво домашньої роботи.

Кергонксон (Союзівка): „Гуцульщина" — Товариство Гуцулів-Верховинців та Конференція Гуцульських Товариств влаштовують в днях 10 і 11-го травня ц.р. на відпочинковій Оселі Українського Народного Союзу „Союзівці" біля Кергонксону, Н.Й. — Всегуцульський З'їзд з великою і багатою програмою. Почесний Комітет З'їзду очолив Екзарх українців-католиків в Західній Німеччині Владика Платон Корниляк, а до Комітету входять ще інші 32 особи. В рамках З'їзду відбудуться: виставки гуцульського народного мистецтва і наукової літератури про Гуцульщину; забава під звуки гуцульських оркестр і троїстих музик та вибір княгині Гуцульщини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Від народження до смерти...

У „Радянській Україні" з 9 квітня появилися „нотатки про атеїстичне виховання трудящих" з наголосом на те, що треба у боротьбі з Церквою та вірою добиратися до „серця людини". Хоч у статті мова про Закарпатську область України, то висновки статті мають фактично загальний характер і стосуються всієї України. Стаття подумана під кутом боротьби з „релігійними пережитками" серед українського народу, що їх, мовляв, „живить реакційна пропаганда з-за кордону", ширена радіостанціями „Ватикан", „Голос Америки", „Вільна Европа", а також туристами, „частина яких намагається провезти сюди релігійну, реакційну літературу, предмети релігійного культу тощо".

Для того, щоб „подолати релігійні вірування", в Україні насаджуються тепер т. зв. „радянські свята, звичаї та обряди". Стаття у совєтській газеті виявляє тенденцію до абсолютного наслідування зразків християнських обрядів, свят, достосовування народних звичаїв до потреб совєтської пропаганди, — совєтизація народного побуту і звичаїв та обичаїв — з виразним пляном охопити „совєтською обрядовістю" людину в СССР від дня її народження і до дня її смерти.

Газета пише про „кімнати щастя", де має перепроваджуватися реєстрація новонароджених, а також шлюбів з відповідними церемоніями, які нагадували б хрещення та шлюби в церкві, щоб „згадка про цей день надовго (залишилася) в пам'яті учасників сімейних торжеств". Весільні обряди, — пише газета, — мають бути „емоційно насичені", „яскраві", з відповідним „реєстраційним ритуалом".

Мало того, совєтські „обрядовці" не забувають і про ... похорони і похоронні обряди; бо „життя переконує: там, де цей обряд вважають внутрішньою справою родини померлого — церковники відразу беруть ініціятиву в свої руки". Газета ставить категоричну вимогу, щоб перебрати також контролю над похоронами, а „партійні й радянські органи (мають подбати), щоб за силою емоційного впливу наш громадянський похорон перевершував церковний".

Як відомо, кожна тоталітарна система за своєю природою прагне до всебічної контролі всіх без вийнятку аспектів життя своїх громадян, щоб у цей спосіб забезпечити їхню підпорядкованість системі. Насаджуючи т.зв. совєтську обрядовість, совєтська тоталітарна система надіється встановити, крім поліційно - репресивної форми, також форму максимального використання емотивного моменту. Конструюючи нову обрядовість „комуністичної релігії", Москва розбудовує вищого стилю тотальну контролю над громадянами совєтсько - російської імперії від дня їх народження аж до дня їхньої смерти.

„Партія кличе" і ...підганяє

Орган ЦК КПСС „Правда" з 14 квітня опублікувала редакційну статтю „Партія кличе", в якій уточнюються додатково вимоги до населення СССР у зв'язку з недалеким кінцем п'ятилітнього пляну дев'ятої п'ятирічки і визначаються напрямні совєтської зовнішньої політики. Цей апель опублікувала газета напередодні першотравневих святкувань і після опублікованих „закликів ЦК КПСС з приводу 1-го травня 1975 року". У статті говориться, що „важливо змагатися за високу продуктивність праці і ефективність виробництва, давати продукції більше, кращої якости, з меншими втратами. Обов'язок робітників промисловости — приспішувати технічний прогрес, скоріше опановувати і повніше використовувати потужності, збільшувати випуск доброякісних предметів широкої потреби. Працівників села покликано активно змагатися за виконання завдань п'ятирічки щодо виробництва і продажу державі сільськогосподарської продукції, зразкового переведення весняних польових робіт і одержання високого урожаю в 1975 році. Заклики ЦК КПСС адресовані вченим і працівникам культури, робітникам торгівлі, громадського харчування і побутових послуг, народної освіти, ветеранам і молоді, підростаючій зміні. І кожний находить в них (у закликах ЦК КПСС) для себе конкретну, ясну програму дії".

У статті мова також і на зовнішньополітичні теми, мовляв, „сучасний розвиток на світовій арені відбувається під благодійним впливом ідей програми миру, випрацьованої XXIV з'їздом КПСС". Декляруючи спрямування партійної політики і отже політики совєтського режиму по лінії „розрядки", у той же час ЦК КПСС „закликає народи збільшити сили у боротьбі за надійний і тривалий мир на Близькому Сході, за перетворення Европи у зону тривкого миру і рівноправного співробітництва між державами, за колективну безпеку в Азії". ЦК КПСС кличе до „з'єднання всіх сил, що борються проти імперіялізму, реакції, війни". Знаменним це, що в редакційній „Правди" немає ніякої згадки ні про В'єтнам, ні про Камбоджу, хоч у „закликах ЦК КПСС", опублікованих день раніше, є мова про В'єтнам і „совєтсько - в'єтнамську дружбу" та заклик змагатися за „мир", свободу і незалежність всім народам Індокитаю". Немає згадки про Китай і совєтсько - китайський конфлікт. Стаття у „Правді" кінчиться трафаретним апелем єднатися „під знаменем марксизму - ленінізму, під керівництвом Комуністичної партії" і в цей спосіб забезпечити повну „перемогу комунізму" у світі.

Так то з нагоди 1-го травня на папері та високопарними словами „партія веде" до „перемоги комунізму" в СССР і в світі, а на ділі змагає до того терором і каторгою на опанованому обширі й інтриґами, підривністю, хитрунством в широкому світі.

ЛЬВОВ'ЯНИ МАЮТЬ ВШАНУВАТИ ЛЕНІНГРАД

Львів. — „Радянська Україна" з 11 квітня пише, що 19 квітня, в день „червоної суботи", львов'яни «нестимуть трудову вахту на честь міста - героя Ленінграда». У цей день, порядком «подарунку місту Леніна», Львів має дати продукцію понад плян у формі 20 автонавантажувачів, тисячі телевізорів, 300 мопедів, 25 автобусів і 25 коробок гідромеханічних передач — «всього промислової продукції на 5.5 млн. карбованців».

I. Світ

ПРЕЗИДЕНТ ЧІЯНҐ КАЙ-ШІ

У неділю, 6-го квітня, світову пресу заповнили телеграми та статті, присвячені смерті одного з найбільш відомих лідерів сучасного Китаю, генерала Чіянґ Кай-ші, президента Національного Китаю. Уряд Національного Китаю перебуває вже від 1949 року на острові Тайван, відомого раніше під назвою Формози.

Президент Чіянґ Кай-ші помер на 87-му році життя. З ним закінчилася ера довгої мрії про повернення на континентальний Китай. Мрія, яка, мабуть, тепер не має виглядів, бо із сучасною дійсністю не співзвучна. Немає потреби робити аналізи причин занепаду національного уряду Китаю та також причин створення комуністичного режиму за плянами Мао Тсе-тунга та Чжоу Ен-лая. Про це буде говорити історія. Матеріялів для таких аналіз є дуже багато.

Так трапилося, що нам особисто довелося на протязі свого перебування на Далекому Сході в роках 1918-1951-их мати багато контактів зі справами змін китайських урядів, їх повільного успіху у ліквідації наслідків закінченої влади Манджурської династії, яка правила поверх 300 років Китаєм. Довелося зустрічатися з представниками, залишками тієї династії, та поволі увійти у контакт з молодшою генерацією, до якої належав Чіянґ Кай-ші. Довелося також бачити повільне знищення т. зв. воєнних лордів, які вели війни між собою, та познайомитися з фактом, як в двох таких арміях брали участь колишні старшини і вояки Сибірської й загальної Московської армії, — серед тих старшин було кілька українців, що пройшли довгий шлях відступу з Сибіру, був це сл. п. арх. Михайло Горленко з Амурщини, о. Давид Шевченко та інші.

Президент Чіянґ Кай-ші народився в родині дрібного купця, який торгував сіллю в м. Фунґ - гвае, що лежить у 10-ти милях від відомого міста Нінґпо в Чекіянґській провінції поблизу найбільшого в Китаї міста та порту Шанхаю, тому у його вимові в офіційних виступах (т. зв. мандаринська мова) звучали неправдиві тони... Його рідна мова була діялект Нінґпо, незрозумілий для північного Китаю.

Його дитячі роки та молодість пройшли в тяжких умовинах і він утратив батька, коли йому було тільки 9 років. В 19 років він вступив до відомої тоді Воєнної академії в Паотінґ, яка рекомендувала його для удосконалення освіти до військової школи в Японії. Тут він зустрівся з лідером модерного Китаю д-ром Сун Ят-сеном та став його найближчим співробітником на довгі роки.

Президент Чіянґ Кай-ші перебував у Японії аж до 1911 року. Повернувшись до Китаю, він приєднався до революції проти Манджурської династії і виявив себе добрим старшиною та організатором війська; також займав ряд видатних позицій у районі Шанхаю. В 1921-22 роках, займаючи пост начальника штабу Уряду, адміністрації д-ра Сун в Кантоні, він був висланий як делеґат до Москви з завданням дістати там допомогу для остаточної ліквідації різних бунтівничих генералів, які не визнавали центрального уряду.

У висліді цієї подорожі Москва вислала окрему військову місію для організації китайської армії на чолі зі знаним Бородіним, але ця місія через деякий час почала займатися організацією комуністів та робити заходи, щоб перебрати владу до своїх рук. Під час перебування в Москві з Чіянґ Ка-ші був його син Чіянґ Чінґ-куо, який там вчився і одружився. Його дружина з дітьми перебуває тепер з ним разом.

Після повернення до Китаю Чіянґ Кай-ші побачив дійсне обличчя москалів і розпочав заходи по ліквідації комуністів, так ціла місія Бородіна була арештована та вислана з Китаю. Декілька її членів відмовилися повертатися до Росії і залишилися в Китаї, серед них був добре відомий серед московської еміґрації артист Хованс, якого московська комуністична преса ввесь час цькувала, та інші.

Значні турботи для ген. Чіянґ Кай-ші с п р и чинив маршал Чжан Суе-лян, син вбитого маршала Чжан Цзо-ліна, правителя Манджурії. Після окупації цієї країни японцями, Чжан Суе-лян відступив до Китаю та зупинився в провінції Шенсі, в місті Сіян, та, маючи досить велику армію, вимагав від центрального уряду багато для своєї армії - Тунґпеї. Виявилося, що ця армія, одначе, не зробила жадного спротиву японцям...

Одночасно в цій армії розпочалися різні заворушення і ген. Чіянґ Кай-ші літаком дістався до м. Сіяну, щоб полагодити всі ті турботи. Але трапилась нежданa подія: на п'ятий день його приїзду, він був арештований військом Чжан Суе-ляна, який вимагав від ген. Чіянґ Кай-ші оголошення окремої деклярації про своє ставлення до японської окупації Манджурії, що безперечно в той час було неможливим.

В першому пункті тієї деклярації мало бути заявлене, що партія Гоміндана (себто уряду) мала працювати тісно разом з комуністичною партією та перевести реорганізацію уряду в Нанкіні. Ген. Чіянґ Кай-ші відмовився і там тоді були наміри його вбити, але йому допомогли звільнитися комуністи, яким співпраця з армією Тунґпеї не виглядала корисною. Ген. Чіянґ Кай-ші повернувся до Нанкіну та заарештував маршала Чжан Суе-ляна, який з

(Закінчення на стор. 3-ій)

Василь Маркусь

СТРАЖДАННЯ ЗА ВІРУ

(3)

Митрополичу консисторію ізольовано, контакти з священством утруднювано і поступово застосовувано типові заходи: усування навчання релігії з шкіл, закриття культурних і харитативних установ, але ще не манастирів чи окремих церков. Водночас ішла інфільтрація священиків з метою віднайдення між ними осіб, які пішли б на співпрацю проти ієрархії за переведення пляну ліквідації Греко - Католицької Церкви.

Невідомо, чи в тому часі були спроби індивідуально приєднати до цього пляну когось із галицьких єпископів. Але відомо, що після їх арешту, коли мабуть ніхто з них на таке не погодився, з подібними пропозиціями підходили до арештованих перемиських єпископів вже перед підготованим Львівським синодом.

Не знайшовши податливого ґрунту серед єпископів, совєтські чинники, разом із вже присланими тоді речниками Російської Православної Церкви, почали шукати прихильників серед священиків. Їх знайшли, хоч нечисельних. Можна здогадуватися, що ці люди пристали до пляну „возз'єднання" (це була придумана назва для ліквідації!) лише у висліді погроз, шантажу, подекуди попереднього арешту, а навіть обіцянок. Ще, поки цих кілька священиків, що їх очолив д-р Костельник, оформилися в т. зв. Ініціятивну Групу 28 травня 1945 р., Російська Православна Церква почала діяти відкрито, щоб підготовити ліквідацію Греко - Католицької Церкви.

До Галичини призначено православного єпископа Макарія Оксіюка, а з ним і кількох священиків. Саме він на інструкції з Москви та Києва (режимного) мав по церковній лінії керувати акцією „возз'єднання". По лінії НКВД та відділення управління церковними справами були інші спеціялісти.

Арешти активних священиків і терор на місцях попередили головний шок, а саме арешт ієрархії вночі 11 квітня. Після ув'язнення української ієрархії, Митрополита і єпископів, православний єпископ Макарій зайняв Свято-Юрську катедру і почав діяти через „Ініціятивну групу". Остання одержала від уряду в Києві затвердження й доручення бути „єдиним тимчасовим адміністративним органом, якому надається право керувати в повному обсязі існуючими греко - католицькими парафіями в західніх областях України і проводити справу возз'єднання парафій з Російською Православною Церквою".

Таку постанову підписав уповноважений Ради в справах Російської Православної Церкви при Раді Народних Комісарів УССР П. Ходченко 18 червня 1945 р. Але „Ініціятивна група" вже 28 травня писала у зверненні до священиків, що „державна влада буде визнавати тільки розпорядження нашої Ініціятивної групи, а ніякої іншої адміністративної влади в Греко - Католицькій Церкві не буде визнавати".

Майже рік працювала Ініціятивна група, поки здобулася на головне досягнення — Львівський Собор. Групу очолили, крім д-ра Костельника, два священики — один із перемиської епархії, о. д-р Михайло Мельник, що став генеральним вікарієм частини перемиської епархії, яка припала до УССР, та о. Антоній Пельвецький, декан з Гусятина, як представник Станиславівської епархії в Ініціятивній групі.

Сьогодні вже є доведено незаперечними доказами, що ці лідери Ініціятивної групи були жертвами терору і шантажу. Їх кілька місяців обробляли, поки вони погодилися на публічний виступ і то щойно після арешту ієрархії. Важливо зазначити, що режим усіх трьох дуже швидко позбувся: перший був убитий, правдоподібно, агентом НКВД 1948 року, хоч большевики, пускають версію, що його вбило українське підпілля з доручення Ватикану. Два інші загадково померли, викликані до Києва. Так що сліди таємної змови і махінацій апарат намагався закрити, хоч ще напевно деякі таємниці збережуться.

Ще до арешту ієрархії в квітні 1945 року сталися дві події, які варто відмітити, бо вони кидають ясніше світло на увесь сценарій і справжніх та відставних режисерів. Вже в лютому 1945 р., себто не за цілі два місяці після безуспішного перебування в Москві делеґації Львівської Митрополії, новообраний Московський патріярх Алексей звернувся з посланням до священиків і вірних в Західній Україні понад голови ієрархії із закликом повернутися „в лоно Російської Православної Церкви".

Ієрархію Греко - Католицької Церкви натавровано як коляборантську з німцями, Ватикан розвінчано як профашистський і закликано українців греко - католиків зірвати з ним: „... порвіть, розторгніть узи з Ватиканом, який веде вас у темряву, у духову загибель, завдяки релігійним помилкам, а тепер хоче вас озброїти проти всієї вільнолюбної людськости, хоче поставити вас спиною до всього світу ..."

В цьому посланні вже були натяки і на те, щоб повалити авторитет Покійного Митрополита Андрея та його співбратів — єпископів: „А до чого вас кликав покійний митрополит Андрей Шептицький та його найближчі спільники? Вони кликали вас під ярмо Гітлера ..."

(Продовження буде)

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

РЕНАТА БАБАК, МЕЦЦО-СОПРАНО

Уперше від часу пам'ятної прем'єри - вистави опери Антона Рудницького „Анна Ярославна" (лібретто Леоніда Полтави) у Карнеґі Голл в Ню Йорку, 24 травня 1969 р., цю залю знову заповнили поверх три тисячі українських слухачів — цим разом, щоб послухати перший концерт на американському континенті співачки Ренати Бабак. Передконцертова газетна реклама передавала різні — й між ними дуже дивні — подробиці в зв'язку з її втечею із совєтського „раю", й ніяких у зв'язку з її приїздом на цей континент вже майже перед двома роками, отже зацікавлення новою співачкою, ще й рекламованою, як „з Большого Театру в Москві", було велике. А що в цьому зацікавленні в першу чергу грали ролю елементи патріотизму — мовляв, артистка втекла з Совєтів, щоб вибрати волю, отже загально вважалося, що треба її гідно привітати, як українську патріотку. І привітання її, в згаданому концерті, було справді гідне. Тисячі слухачів незвичайно тепло настроєних до співачки, по кожнім виконуванім номері сердечні, довготривалі оплески, а по концерті довга черга бажаючих дістати автограф артистки та при цій нагоді подивитися на неї зблизька. Отже, успіх Ренати Бабак у публіки був повний і блискучий.

На афішах й у програмах Ренату Бабак називали „меццо - сопрано", очевидно згідно з її власним бажанням. На думку автора цих рядків це сумнівне, чи пак дискусійне тому, що „гора" її голосу куди краща від долішнього реґістру, в якому нема цієї глибини й повноти, що здебільша характеризують меццо - сопранові голоси. Та коли співачка таки вважає себе меццо-сопрано, тоді чим пояснити вибір таких точок програми, як арії Сантуци з „Кавалерія рустікана", Сенти з „Дер флієґенде Голлендер", обидві для драматичного сопрано, чи низку пісень - романсів, які, включно з українськими, написані дляліричного, а то й колоратурного сопрано? Суто - драматичним сопрано Ренати Бабак теж не є, бо від таких вимагається на високих, горішніх нотах сили, могутности й блеску рішуче — металічного тембру, який дозволяє переможно звучати над навіть найбільшими оркестрами. Тому автор цих рядків, на підставі прослуханого концерту, окреслив би характер голосу Ренати Бабак як основно лірико - драматичний — для цього роду голосу з особливо гарною серединою й низами.

Голос Ренати Бабак незвичайно гарної якости, який в професіональному жарґоні називають „справжнім" голосом. Він звучав би ще краще, коли б співачка в згаданому концерті не міняла так часто реґістрів голосу, раптово переходячи на грудний, чи то знову — як у першій пісні еспанської групи — цілком його відкриваючи на „білий", плоский звук. Може це наслідок нервів, чи перемучення? Це останнє відчувалося в обидвох надпрограмових аріях, з опер „Дон Карлос" і „Кавалерія рустікана".

Симпатична,своєю зовнішністю дуже ефектовна співачка, не мала, на жаль, доброго дорадника у виборі програми. Пісні Шуберта і Шумана, чи арії Вагнера, або народні еспанські пісні (в чудових обрібках Фая) вона ніяк не повинна виконувати: вони вимагають тонкого знання стилю цих композиторів, зовсім відмінного від усіх інших, в основі якого лежить незвичайно чітка дикція, яка назагал не є сильною рисою співачки.

Великим плюсом програми було те, що всі виконувані твори (за вийнятком одного, дешевенького, опереткового характеру вальчика) були мистецької вартости. Це доказ серйозности співачки і запорука її поважних мистецьких стремлінь.

Виною програмових дорадників Ренати Бабак треба вважати й вибір творів у восьми мовах. Пощо це?! Співаки можуть вивчати репертуар і в двадцяти різних мовах — та яка користь з цього, коли чується неправильний, разячо не-автентичний вимовір, як, наприклад, у цьому випадку з німецькою чи французькою мовами?!

З українських пісень Рената Бабак виконала три; з них дві належать до найбільш відомих й найчастіше співаних, а саме Лисенка „Айстри" та Стеценка „Вечірня пісня". Третьою була „Солов'їна пісня" Коса-Анатольського (яку перед кількома роками так чудово виконувала в Ню Йорку незрівняна Белла Руденко). Незрозуміле, чому пісня „Айстри", темпо якої композитор позначив „Анданте транквільо", себто „спокійним ходом", співачка виконувала в темпі „ададжіо мольто", себто дуже повільно — куди заповільно! Та чому в „Вечірній пісні" Стеценка було тільки дві стрічки замість, як написано, трьох?

До речі, на мою думку, власне ці українські пісні Рената Бабак виконала з цілої програми найкраще. Та чому замість пісень Сібеліюса, Равеля чи де Фая, в програмі не було біль українських пісень, особливо сучасних композиторів? І чому замість зайвих оперових арій Маєрбера, чи Доніцетті, не було арій з сучасних українських опер, які, як можна б сподіватися, співачка знає й може й сама виконувала на сцені?

Некорисною була поза співачки на сцені: від початку двох - годинного концерту до його кінця часто з

(Закінчення на стор. 3-ій)

Василь Плющ

СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

(До 50-ліття заснування СВУ-СУМ та 45-ліття процесу над ними).

(8)

Загинуло або було репресовано біля 200 письменників, 15 митрополитів та архиєпископів, 18 єпископів, сотки кооператорів, вчителів, агрономів.

Павло Постишев у звіті на Пленумі УКП(б)У 19 листопада 1933 року подав, що лише із системи Народного Комісаріяту Освіти було „вичищено" понад 2,000 осіб, з них 300 наукових і редакційних працівників, з кооперації та „Заготзерна" було викинено 1,000 осіб.

Затонський, звітуючи в 1933 році про стан мережі наукових установ України, подав, що за 1 рік було ліквідовано 122 наукові установи, зникло біля 2,000 науковців і сотні аспірантів.

За низкою авторів (Н. Павлушкова, В. Наддніпрянець, С. Підкова,О. Калиник і інші) лише по справі СВУ-СУМ-у було знищена або заслано більше 30,000 осіб[20]).

Д. Бурко вважає, що під час й після процесу виарештовано було понад сорок тисяч інтелігенції і селян України[21]). С. Николишин подає відомості про розстріл без суду 2,000 членів СУМ-у[22]).

О. Калиник подає, що від 1923 р. по кінець 1928 року було знищено або репресовано 12 тисяч українських науковців та вчителів. З 1929 до кінця 1932 р. — 32 тисячі, від 1933 до кінця 1939 р. — 8 тисяч, а разом за ці роки — 52 тисячі[23]).

Б. Левицький відмічає, що лише в часах т. зв. „єжовщини" впало жертвою совєтського терору в Україні 8,000,000 осіб, серед них тисячі наукових співробітників і письменників[24]).

За О. Калиником було репресовано з 1921 р. до 1941 р. 335 письменників[25]).

За Глобенком із 1933 до 1941 р. в УССР зникло біля 100 письменників[26]).

Н. Павлушкова у своїй статті „Спілка Визволення України і Спілка Української Молоді" пише, що керівник ҐПУ УССР Балицький під час слідства у розмовах з Єфремовим, Павлушковим та Дурдуківським заявив, що в справі СВУ й СУМ-у ув'язнено більше 40,000 людей, в тому числі близько 8,000 молоді[27]).

Втрати, понесені українським народом у зв'язку із процесом СВУ-СУМ б у л и жахливі, але вони зрозуміло не могли ліквідувати загально-українського спротиву московському окупантові, ліквідувати український визвольний рух. Крім того, що не можна було виарештувати всю українську інтелігенцію, залишилася ще одна величезна сила, яка без огляду на всі важкі втрати продовжувала здійснювати опір.

Це було українське селянство.

Українське селянство за роки національної революції та в рр. 1921-1930 зміцнилося духовно, національно, економічно. Без перемоги над українським селянством неможлива була перемога Москви над Україною, перемога комуністичної системи, перемога русифікаційного курсу КП СССР та московської влади.

Це дуже добре розуміла Москва.

І тоді Москва, на жаль, не без допомоги українських комуністів, опрацювала і провела в життя жахливий, нелюдський плян зламання цього спротиву шляхом фізичного знищення мільйонів української людности за допомогою штучно викликаного голоду.

Про знищення української людности голодом писалося вже досить багато[28]). Тут лише нагадаємо що за низкою авторів (В. Кубійович, Т. Сосновий, Д. Соловей, Н. Тімошев, С. Скшипек, В. Г. Чемберлен, М. Приходько, К. Меннінґ, С. Шварц, І. Курганов та інші) у наслідок штучного голоду в Україні загинуло біля 7,000,000 людей.

Отже розгром української еліти під час процесу СВУ-СУМ-у та після цього процесу, знищення мільйонів українського селянства, сталінський, п о с т и шевський, єжовський та інші терори нібито привели до знищення так званого „українського націоналізму".

Перед Другою світовою війною Україна в національно-духовому відношенні уявляла собою нібито кладовище замордованих мільйонів людей, кладовище стероризованих, мовчазних мільйонів. На цьому кладовищі нібито панувала смертельна тиша.

Але це була лише уявна тиша. Глибоко в підземеллі продовжувалося життя українського народу, жила, як і раніше, вільна думка цього народу, жили мрії про вільне існування у своїй незалежній Державі, виростали нові кадри борців за світле майбутнє.

Прийшла Друга світова війна, і вже при першому наступі німецького війська на Україну мільйони українських вояків к и н у л и зброю, бо не хотіли боротися за „в'язницю народів", тобто російсько-комуністичну імперію.

(Продовження буде)

[20]) Дивись праці згаданих авторів у Збірниках СВУ-СУМ.. Книги 1-2.

[21]) Д. Бурко. Українська Церква під московсько-совєтским режимом.

[22]) С. Николишин. Культурна політика більшовиків і український культурний процес. На чужині, 1947.

[23]) О. Калиник. Терор в Україні за Скрипника. Збірник СВУ-СУМ. Книга 2, Ню Йорк-Мюнхен, 1964.

[24]) Borys Lewytzky. Vom Roten Teror zu sozialistischen Gesetzlichkeit. Der sowietische Sicherheitsdienst. München, 1961.

[25]) О. Калиник, Терор в Україні за Скрипника, Збірник СВУ-СУМ. Книга 2, Ню Йорк-Мюнхен, 1964.

[26]) Микола Глобенко. Література й терор. „Визвольний Шлях" ч. 6 за 1955 р.

[27]) Наталя Павлушкова. Спілка Визволення України і Спілка Української Молоді. СВУ-СУМ. Збірник, книга, 2, Ню Йорк, 1964.

[28]) Про голод в Україні в рр. 1932-1933 є такі праці автора цієї статті: Dr. Wasyl Pluschch. Genocide of the Ukrainian People. München, 1973. Dr. Wasyl Pluschtsch. Mord am Ukrainischen Volk. München, 1973. Василь Плющ. Боротьба за Українську Державу під совєтською владою. Лондон, 1973. У всіх цих монографіях подано досить велику літературу про голод в Україні.

РЕНАТА БАБАК, МЕЦЦО-СОПРАНО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

простягнутими перед собою раменами й руками... На естрадах великих концертових заль „у світі" так не співається й поважні справжні співаки вистерігаються у концертах, як вогню, будь-яких зайвих — ще й великих — жестів, тому, що вони не являються ефектами, але навпаки, псують ефекти співу й виконання.

При фортепіяні Річард Дорен грав усе чисто й точно. Та автор цих рядків не пам'ятає, коли чув скучнішого й більше безкольорового піяніста, як цей. Замість бути партнером співачки, як цього вимагав репертуар концерту, він був тільки акомпаньятором — у неґативному змислі цього слова.

Рената Бабак — дуже вартісний вклад в музичне життя української спільноти в Америці. Слід побажати їй якнайбільших успіхів в її майбутніх мистецьких задумах і стремліннях й допомогти їй в них чим і як тільки можливо.

Антін Рудницький

Іван Манило-Дніпряк
ВУГАН-ПРОПАҐАНТИСТ
(Вайка)

Вусай червоний —
що за диво?! —
Прославлений пропаґандист,
Підвівши вгору хвіст,
Кричав-ревів, мов
юродивий:
— Коли б ми Маркса-Леніна
не вчили,
Які були б в нас творчі
сили?!
А так, як знає це й Москва
(Цю правду ствердити
пора!),
Від Колими аж до Дніпра
Кількамільйонна вже
злетіла голова!..

Не ждіть від Брежнєва
й Добриніна добра!
(„Вільний Світ")

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді в вільному світі нового свідомого члена!

ПРЕЗИДЕНТ ЧІЯНҐ КАЙ-ШІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

з того часу був ув'язнений. Він перебував в останніх роках на Тайвані в околицях Тайпеї.

Після трьох тижнів неволі та розмов, ген. Чіянґ Кай-ші повернувся до Нанкіну, де була усталена програма боротьби проти Японії. У тому національному фронті мали брати участь також комуністи, бо їх лідер, Чжоу Ен-лай, був тим, хто допоміг звільнити генерала Чіянґ Кай-ші, але єдиний фронт проти японської агресії не був справжній, бо комуністи його порушували, воєнні операції переводила сама національна армія, в той час, як комуністична армія у ліпшому разі була невтральна, і тільки після поразки Японії в 1945 р. вона набрала активности та розпочала свій марш до Манджурії, де її озброїли Совети японською зброєю.

В той самий час транспорт національної армії, яка успішно просувалася в Манджурії та була в 60 милях від Харбіну, північного центру країни, був припинений з Вашинґтону, без огляду на протести командуючого американською армією ген. Відемаєра. Це використали Совети та комуністи. Прийшло до відкритої війни між Національним Китаєм та комуністами. Вислідом був — повільний відступ армії до Нанкіну, а опісля — створення фронту на Півдні (околиці Кантону) і на кінець евакуація до Тайвану.

Ті трагічні часи для національного Китаю нам довелося спостерігати у Шанхаї, а потім прожити в Тайпеї майже два роки, чекаючи візи на переїзд до Америки. Отже, можна сказати, що на протязі часу, від 1919 р., коли були наші перші зустрічі з китайським послом Лі Тья-о, та кінчаючи зустрічами в міністерстві закордонних справ та інших міністерствах під час поїздки до Нанкіну в 1948 році, а потім вже під час перебування в Тайпеї, ми мали змогу познайомитися детально з цими справами. На жаль, хоч була спроба дістати інтерв'ю у президента для української преси, через невигідні для нас положення ми його не дістали, тобто заходи нашого приятеля Джімі Тценга та сенатора п. Ву, як також одного професора з Тайванського університету, не повелися. Зрештою, президент Чіянґ Кай-ші мав постійні наради, був дуже зайнятий, і нам удалося тільки мати коротку розмову з його секретарем у приміщенні теперішнього репрезентативного будинку національного уряду (бувший будинок японського губернатора).

За час перебування президента Чіянґ Кай-ші на Тайвані, переведено величезні реформи, розбудови почалися з допомогою американського уряду, але пізніше країна вже сама здобула собі тверді економічні підвалини.

Малий порівнюючи острів, але населення поверх 14 мільйонів, серед яких колишня армія Китаю розтопилася серед тубільців. Нам довелося у своєму мешканні не один раз вітати тих вояків, які приходили за порадами та для інформаційних розмов, коли ми жили в домі проф. Ан. Тоді була нагода нам пізнати багатьох видатних діячів, які знайшли собі притулок серед чарівної природи славної від XVI сторіччя Формози. З часів, коли там були еспанці та португальці, залишився навіть форт у Тамсуї, — тепер мешкання британського консуляту. Японська 50-річна окупація мала великий вплив на місцеве населення, що його не змогли усунути 25 років перебування китайського національного Уряду, та може в нього і не було надто великого бажання для того.

Тепер очікувати змін в політиці сучасного уряду не доводиться, тільки мабуть прийдуть повільні зміни в офіційному ставленні до великої проблеми — утримати цей острів від червоних. Не даром була висловлена думка цими днями, що Формоза може стати Швайцарією Азії... Адже недаремно червоний Китай не виявляє навіть наміру забрати таку португальську колонію як Макао, яку сучасний уряд Портуґалії радо повернув би Китаєві. Пекін відмовився від розмов. Він не має політичних та економічних вигод робити такий крок, так само як з Гонг Конґом. Тому Тайван на довшу мету має вигляди зберегти свою незалежність від Пекіну, та поволі перевести реформи, щоб забезпечити собі майбутнє.

Ідеї та мрії спочилого лідера, президента Чіянґ Кай-ші, залишаються як певний заповіт, який можна утримати у вирі сучасних хаотичних подій у світі.

В і д часів м і с і ї Бородіна, короткотривалої співпраці Москви з Національним Китаєм, договорів, які Москва брутально порушила та озброїла комуністичну армію, пройшли роки. Реальність цієї політики стала добре зрозуміла й ясна для Пекіну та його лідерів, в тому і для Чжоу Ен-лая, який в Сіяні допоміг тодішньому генералові Чіянґ Кай-ші дістати свободу з-під арешту.

Можна багато сказати та написати про життя президента Чіянґ Кай-ші, яке було тісно пов'язане з історією революційних подій в Китаї, після розвалу монархії Манджурської династії. Великий шмат часу, від молодого старшини в 1911 році до президента Національного Китаю. Наші особисті спогади пов'язуються також з короткою візитою до мавзолею д-ра Сун Ят-сена біля Нанкіну в 1948 році. По смерті Чіянґ Кай-ші залишився син, який перебрав у свої руки правління уряду як прем'єр, та дружина спочилого президента, видатна політична діячка з відомої родини шанхайських банкірів Сун. Її сестра була дружиною д-ра Сун Ят-сена.

Знову збіг обставин — його книжка „П'ять принципів" була друкована в Харбіні в перекладі на російську мову видавцем щоденника „Гун-бао", в якому нам довелося працювати і де вийшло 72 сторінки по українськи. Видавець Гуан Хун-і був нашим особистим приятелем на протязі багатьох років.

У КОРНЕЛ УНІВЕРСИТЕТІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

блюзочці, виконувала ролю господині, наглядаючи над порядком у їдальні. Кожну страву заповідали в її українському звучанні. В їдальні гості переважно середнього й старшого віку, але коли відтак перейшли до концертової залі, застали там уже багато студентської молоді.

При дверях на залю вітали гостей студентки у вишиваних блюзках, роздавали програмки. На залі часто чулося українську мову. Це очевидно, приїхали батьки, родичі, знайомі та гості студентів з довколишніх місцевостей: Женеве, Канандейґи, Обурн, Сиракюз, Рочестеру.

Друкована програмка культурно зредагована Андрієм Цегельським на шести сторінках. На чоловій її сторінці козарлюга з шаблюкою, виконання Володимира Вірла, який був теж завідувачем сцени. На другій стороні програми „Думи" Тараса Шевченка в англійському перекладі. А дальше прізвища провідників груп і виконавців, з поясненнями, хто вони; подяка всім, хто причинився до влаштування вечора, а також допис Ральфа Паркера про Україну й українців.

Вечір української музики, пісні й танку мав незвичайний успіх. Публіка, що виповнила простору залю по береги, оплескувала ентузіястично кожну точку програми, а при останньому виступі, гопакові, вибивала такт плесканням в долоні, заглушила навіть оркестру й накінець улаштувала виконавцям стоячу овацію. Важко сказати, хто з виконавців був найкращий, — всі старалися на свій спосіб причинитися до поширення доброї слави про Україну.

М. Соловей

Тимко Бутрій обраний...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

зував 61 члена. „Десять років підряд І. Петрунцьо організував по 25 і більше нових членів", відмітив Й. Лисогір, вручаючи цьому заслуженому союзовцеві - піонерові золотий годинник.

Наради відкрив коротким словом М. Гентош закликаючи до одно - хвилинної мовчанки в пам'ять померлих членів, опісля приступаючи до звітів, які склали: І. Бутрій, Й. Чабан, В. Саляк, п-і К. Гарбест, П. Гелетій та Й. Кудрич. М. Гентош подякував усім секретарям Відділів зо допомогу в організаційній кампанії в 1974 році, яка принесла Окрузі грошову винагороду в сумі 264.00 дол. Поодинокі нагороди за приєднання 10 і більше членів одержали: І. Петрунцьо, М. Гентош, Й. Чабан, п-і К. Гарбест, Й. Сидор.

У своєму слові, Й. Лисогір подав обширний огляд праці і розвитку УНСоюзу в минулому році. Хоч загальне число членства зменшилося на 50 членів, збільшився прибуток з вкладок, як рівнож загальне майно та сума забезпечення. Розходи були більші з уваги на видатки, пов'язані з Конвенцією та зріст цін. Прихід з інвестицій рівнож зменшився, бо не одержано відсотків з вкладу в новий будинок, який і надалі становить поважну проблему для УНСоюзу з уваги на почану економічну ситуацію в цілій країні, а в околицях метропольноо Ню Йорку зокрема Союзівка мала найвищі прибутки за час свого існування, але й видатки збільшилися з уваги на зріст цін. Частину прибутків зужито на ремонт і поліпшення устаткування оселі.

В дискусії окремий наголос покладено на цьогорічну організаційну компанію, при чому всі учасники зборів зобов'язалися доложити всіх старань, щоб знову перевищити квоту нових членів на 1975 рік. Рівнож висловлено зацікавлення в боргових зобов'язаннях, загальна сума яких доходить до 800,000 дол. Ці боргові зобов'язання гарантовані УНСоюзом, який виплачує 8 відсотків своїм членам.

ДВІ ПЕРЕДОВІ ОКРУГИ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ції" Окружної Управи, що досить обширно і детально охоплювали можливості такої праці на потребу і користь УНСоюзу, а зокрема здобуття нових членів і популяризації УНС. Тому то Торонтонська Округа в минулому році майже виконала призначену на неї квоту нових членів. Багато часу в останній каденції присвячено було справі набуття Союзового Дому в Торонті, хоч в силу різних причин дотепер цей задум не можливо було здійснити. На одному з тих ширших сходин, присвячених саме набуттю згаданого дому, промовляли головний предсідник Й. Лисогір, головний директор на Канаду сенатор П. Юзик. До замітнішої імпрези, яку Окружна Управа приготовила на всегромадській базі, була танцювальна забава з певною програмою, яка принесла й фінансовий прибуток. Для популяризації УНС Окружна Управа досить часто висилала своїх репрезентантів на громадські імпрези.

Мгр Геврик, що саме повертав з контролі в Головній Канцелярії УНС, привітав в імені Головного Уряду УНС приявних на річних зборах делеґатів, поділився з ними думками про працю і проблеми Головного Уряду, як теж давав пояснення на деякі запити, звернені до нього учасниками зборів. При тій нагоді передав теж від Головного Уряду золоту медалю В. Дідюкові за його успішну працю. При тій нагоді передані були три срібні медалі УНС для секретарів Відділів: І. Курмана — секретаря 408 Відділу, В. Шарана — секретаря 407-го Відділу і М. Опólька — секретаря 478 Відділу.

Пані Текля Мороз висловивши вдячність за запрошення її на ті річні загальні збори, закликала учасників зборів до дальшої посиленої праці в здобуванні нових членів і розбудови УНСоюзу, яка то праця повинна б проходити в братній любові й згідливих погодженнях.

Після вичерпної дискусії і уділення абсолюторії уступаючій Управі, — була вибрана нова Управа в такому складі: В. Дідюк — голова, д-р О. Бойко заступник голови, М. Поронюк — секретар, Я. Бурій — скарбник, В. Шаран, І. Мельник, М. Хомин з Ошави і інж. Р. Горнич з Лондону — члени Управи. До Контрольної комісії увійшли: Б. Зорич, К. Чорномаз і Радкевич.

Збори вшанували одно-хвилинною мовчанкою померлих в останній каденції членів поодиноких Відділів Округи. Рівнож учасники зборів вислали привітального листа на адресу д-ра Осипа Бойка, голови попередньої Управи, що через важку недугу і операцію не міг бути приявним на зборах.

На закінчення зборів новообраний голова Округи В. Дідюк подякував за довіря та обіцяв доложити всіх старань у розгорненні організаційної праці.

Збори Ніяґарської Округи УНС

Ст. Кетринс, Канада. — В неділю, 30 березня, відбулися тут у приміщеннях УНО чергові річні загальні збори Ніяґарської Округи, в яких взяли участь представники 9 Відділів Округи та члени Головного Уряду.

Збори відкрив голова Округи Петро Дяків, привітавши присутніх, а між ними представників Головного Уряду головного контролера мгра І. Геврика та головних радних В. Дідюка і пані Т. Мороз. По вшануванні пам'яти померлих членів він подав порядок нарад та на прохання присутніх проводив зборами. Протокол писав секретар Округи, довголітний успішний організатор Є. Омельченко. По прийняттю минулорічного протоколу, звітів Управи, ділової дискусії та після уділення абсолюторії уступаючій Управі, обрано одноголосно нову Управну. Слово у дискусії забирали: Д. Пищ, п-і К. Онуфрик, Є. Омельченко, П. Самець, П. Дяків, О. Фаринич, М. Шпурко, П. Піжицький, п-і Смаль і присутні члени Головного Уряду, які також виступали із словом, підкреслюючи успішну працю Округи та відповідаючи на ряд питань. Вони також зручили чек для Округи за виконання організаційного завдання і вручили відзначення для успішних організаторів нових членів. Відзначення одержали: Д. Пищ — золоту відзнаку і зірку, п-і К. Онуфрик і П. Дяків — срібні відзнаки.

Нову Управу обрано в такому складі: Петро Дяків — голова, Катруся Онуфрик — заст. голови, Єфим Омельченко — секретар, Михайло Боровський — касир, О. Р. Фаренич — член Управи.

Контрольна комісія: Петро Самець, Микола Бережук і Михайло Гладиш.

Закриваючи загальні збори, переобраний голова П. Дяків дякував за активну участь у зборах, висловлюючи переконання, що і у цьому році всі доложать старань й зусиль, щоб не бути позаду. Дякував присутнім членам Головного Уряду, а зокрема пані Т. Мороз з Монтреалю, яка вперше була в цій Окрузі.

По закриттю зборів присутні ще мали змогу обмінятись думками при каві і солодкім.

Обласний організатор В. Дідюк привітав і представив нову секретарку Відділу 412 п-і Смаль, яка перебрала ці обов'язки від всеч. о. М. Блаженка і виконує їх якнайкраще. Побажав їй дальших успіхів.

Перед виставкою Олекси Коротюкова у Філядельфії

В суботу, 19-го квітня, українська громада Філядельфії вітатиме у себе першого культурного діяча — дисидента української національности, якому большевицька влада „помилково" дозволила виїхати на еміґрацію. Ним є мистець - маляр, журналіст та письменник Олекса Коротюков, який приїхав зі своєю родиною до ЗСА 12-го вересня 1974 року, поселюючись у Міннеаполісі.

Олекса Коротюков, якому совєтська влада протягом цілого його життя забороняла виставляти його картини, матиме велику виставку у ґалерії Христини Чорпіти у Філядельфії. Під час відкриття цієї виставки, яке відбудеться о годині 8-ій вечора, мистець виголосить доповідь, у якій представить жахливе поневолення української культури большевицьким режимом на підставі своїх власних переживань та переживань його товаришів - дисидентів.

Олекса Коротюков народився 1932 року в Харкові у родині інженера - агронома Константина Коротюкова, який походив із „розкуркуленої" української родини Коротюків з села Валки, Харківської области. Від 1945 року Олекса, який від дитинства проявляв незвичайні здібності до малярства, вчився живописі у листецькій школі ім. Тараса Шевченка у Києві, яку закінчив у 1951 році. Проте, не зважаючи на великі здібності молодого юнака, совєтський уряд вирішив не допустити його до студій мистецтва у Київському інституті мистецтва, мабуть з огляду на те, що Олекса Коротюков вже тоді почав виявляти своє невдоволення обмеженнями, які накладала на мистецьку творчість комуністична партія.

Рішений за всяку ціну здобути вищу освіту, Олекса Коротюков виїхав у Москву, де і закінчив Інститут Театрального Мистецтва, стаючи професійним актором сцени та фільму. Але він тут увесь вільний від праці час присвячує малярству, розвиваючи свій власний індивідуальний стиль та шукаючи сюжетів які віддзеркалюють правдиве життя у тяжкій совєтській дійсності та не мають нічого спільного із офіційним соцреалізмом. Завдяки цій своїй мистецькій діяльності, Олекса Коротюков швидко „удостоївся" заборони виставляти свої картини на офіційних виставках.

У 1957 році на чужині Олекса Коротюков починає свою журналістичну діяльність. Його репортажі та оповідання друкуються у різних газетах та журналах. Тут зустрічає він молоду українську студентку Ірину, яка згодом стає його дружиною. Після народження сина Тимофія у 1960 році родина Коротюкових повертається на батьківщину, до Києва. Тут мистець продовжує свою мистецьку та письменницьку діяльність, а його дружина влаштовується викладачем англійської мови на Київському університеті. У ці часи виходять дві книжки оповідань О. Коротюкова, знімаються фільми за його сценаріями, досить часто можна побачити його прізвище на сторінках газет та журналів.

Останнє десятиріччя О. Коротюкова у Києві проходить в атмосфері наростаючої боротьби української інтеліґенції за свободу. Це були часи „шестидесятників" — цієї спонтанної реакції українських діячів культури на жахливу русифікаційну політику комуністичних поневолювачів. Український мистець й письменник Олекса Коротюков не міг залишитись осторонь цього руху. Він брав активну участь у „підпільних" виставках справжнього вільного мистецтва, улаштовуваних у помешканнях різних дисидентів, а його п'єси, сценарії та оповідання все частіше й частіше включають нотки протесту проти московської тиранії. Результатом цієї діяльності було те, що літературні твори Олекси Коротюкова все частійше почали повертатися з видавництв з допискою редакції „не надається до публікації".

Не бажаючи й далі миритися з існуючим беззаконням, Олекса Коротюков вирішує, що свій вклад в українську культуру він може зробити тільки будучи вільною людиною.

Коли стає актуальною проблема еміґрації жидів із СССР, родина Коротюкових зважується на розпучливий крок. Діставши від приятелів адресу одної жидівської організації у Міннеаполіс, ЗСА, вони нав'язали листування з американськими жидами, використовуючи плавне знання англійської мови Ірини Коротюкової. Покликаючись на факт, що мати Олекси була жидівського походження, родина Коротюкових попадає на список жидівських еміґрантів, які бажають залишити Совєтський Союз.

Після того, як Коротюкові подали прохання на виїзд із СССР, їх негайно звільнили з праці. Майже цілий рік тривала нерівна боротьба із КҐБ, яке твердило, що Коротюкові — українці й не мають права на еміґрацію. Під час цього року родина існувала виключно з мистецтва Олекси Коротюкова. Нарешті у червні 1974 року приходить дозвіл на виїзд...

Свій тримісячний побут в Італії Олекса використовує не тільки на те, щоб змалювати прекрасну батьківщину Леонарда Да Вінчі й Рафаеля, але також на те, щоб написати кілька оповідань, які своєю в'їдливою сатирою б'ють у саме серце комуністичної сатрапії.

Після приїзду до Міннеаполісу, родина Коротюкових спершу одержала допомогу від місцевого жидівського комітету. Їм підшукали квартиру, дали меблі, заплатили перший місяць ренти. Одначе місцеві жиди, устійнивши, що Коротюкові не жиди, а українці, відмовили дальшу допомогу. Не удалася і спроба улаштування мистецької виставки у жидівському середовищі... Українська громада в Америці, сердечно вітаючи у себе жидівських еміґрантів - дисидентів з СССР, на щастя, в цім відношенні є іншою...

З допомогою українців Міннеаполісу родина Коротюкових наразі улаштувалася: Ірина Коротюкова одержала тимчасову працю викладача слов'янських мов на Міннесотському університеті, Олекса Коротюков взявся інтенсивно до малювання. Він мав кілька виставок в українському та американському середовищах, де його картини знайшли покупців.

Треба сподіватися, що й українська громада Філядельфії та околиць щиро привітає нашого мистця - дисидента, відвідає його виставку та дасть йому моральну і матеріяльну підтримку для продовжування його діла, для якого він покинув свою батьківщину, — творення вільної української культури.

Ч.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

СУБОТА, 19-го КВІТНЯ 1975 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збирання чл. вкладок за місяць квітень Т-ва Дністер 430-ий Відд. 19-го квітня від год. 7:30 до 9 веч. в Укр. Домі при 23-ій і Бравн вул. — — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорн. Січ 14 Відд. о год. 7-ій веч. в приміщенні Чорн. Січі, 688 Сенфорд Аве. Проситься прибути і вирівняти вкладки. — В. Роговський, предс., З. Терлецький, кас., М. П. Отрок, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Ів. Франка 372 Відд. о год. 7-ій веч. в залі Іґл Голл, 210 Черч вул. Проситься чл. прибути. — Й. Ярема.

НЕДІЛЯ, 20-го КВІТНЯ 1975 р.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 342 Відд. о год. 1:30 по пол. в кл. ч. 2 при церкві св. Димитрія. — Управа.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі, 237 Hope Avenue. 60-літній ювілей 42 Відд. відбудеться в неділю, 7-го грудня 1975 р. Проситься чл. прибути. — В. Марущак, рек. секр.

ТАРЗАН Ч. 7287. ТАРЗАН В СЕЛІ ТУБІЛЬЦІВ

„Ціле плем'я побігло до місця, де знайдено тіло одного з їхніх воїнів... Я ввійшов до опустілого села..." ... і зайшов до хатини... Вона була заповнена зброєю, щитами, приладдям — і людськими черепами!!!" „Я задумав налякати цих канібальських тубільців... Зробив я манекена із речей, які знайшов у хатині... Тоді почув, що вони повертаються!"